

N:o 43.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Maj 1880, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af dels återremiss från båda Kamrarne af vissa §§ i de uti Utskottets Utlåtande N:o 12 innefattade förslag till förordningar om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund samt om allmän flottled, dels ock Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande lydelsen af ej mindre vissa andra §§ i samma förordningsförslag, än förslaget till förordning om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka.

Vid behandling inom Kamrarne af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund med flere dermed sammanhängande författningar, samt Utskottets i anledning af återremiss från allenast endera Kammaren af vissa delar utaf nämnda utlåtande afgifna Memorial N:o 24 hafva

i Utskottets förslag till *förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund*

blifvit af båda Kamrarne oförändradt godkända 1—3, 5, 9, 13—19, 21—23, 25 §§ och slutliga stadgandet om tiden för förordningens trädande i kraft

samt 8 § af båda Kamrarne bifallits med tillägg i paragrafens slut af orden: »vid vanligast förekommande lågt vattenstånd»;

Bih. till Riksd. Prot. 1880. 7 Saml. 26 Häft.

i förslaget till *förordning om allmän flottled* blifvit af båda Kamrarne godkända i oförändrad lydelse 1, 3, 7, 9, 11—14 §§, stadgandet om tiden för förordningens trädande i kraft samt rubriken och ingressen; och hafva båda Kamrarne antagit 4 § med den lydelse, Kongl. Maj:t föreslagit, samt 5 § i den lydelse, hvarom Utskottet hemställt, men med uteslutande af orden: »utan väsentligt hinder eller uppehåll».

Utskottets förslag till *förordning om allmän farled* och om tillägg till *förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof* hafva blifvit af båda Kamrarne godkända i oförändradt skick.

Beträffande återstående delar af nämnda utlåtanden, så hafva de antingen blifvit af båda Kamrarne återförvisade eller hafva Kamrarne angående dem stannat i olika beslut; och med anledning häraf får Utskottet nu afgifva utlåtande, dervid Utskottet vill, under de särskilda förslagen till förordningar, yttra sig beträffande hvarje § särskildt.

Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

4 §.

“Nu varder, såsom i 3 § sägs, dam af ene strandegaren byggd jemväl å den andres grund: vill denne sedan sjelf vattenverk bygga och dertill dammen för sin lott i vattnet nyttja; stånde det honom öppet; säge dock derom till minst två år innan han vill dammen begagna och vare, efter ty å hans hälft belöper, skyldig ersätta dammens värde i det skick, hvari den befinnes, samt i framtida underhållet taga del. Pröfvas dammen större än för hans verk är nödigt eller nyttigt, må ersättnings- och underhållsskyldigheten i mån deraf jemkas; tarfvas åter för hans verk att dammen tillökas eller annorledes förändras, skall han ensam vidkännas kostnaden därför äfvensom den tillökning i underhållskostnad, hvartill ändringen må föranleda.

Har han på en gång uppburit godtgörelse för mark till damfäste eller för olügenhet af dambyggnaden, den bör ock återgäldas.“

Denna § har blifvit af båda Kamrarne till Utskottet återremitterad i syfte af en tydligare redaktion i paragrafens andra stycke; och får Utskottet hemställa,

1) att 4 § måtte erhålla följande lydelse:

Nu varder, såsom i 3 § sägs, dam af ene strandegaren byggd jemväl å den andres grund; vill denne sedan sjelf vattenverk bygga och dertill dammen för sin lott i vattnet nyttja; stånde det honom öppet; säge dock derom till minst två år innan han vill dammen begagna och vare, efter ty å hans hälft belöper, skyldig ersätta dammens värde i det skick, hvori den befinnes, samt i framtida underhållet taga del. Pröfvas dammen större än för hans verk är nödigt eller nyttigt, må ersättnings- och underhållsskyldigheten i mån deraf jemkas; tarfvas åter för hans verk att dammen tillökas eller annorledes förändras, skall han ensam vidkännas kostnaden därför äfvensom den tillökning i underhållskostnad, hvartill ändringen må föranleda.

Har godtgörelse uppburits för mark till damfäste eller för olägenhet af dambyggnaden, den bör ock, der den icke såsom årlig afgift utgått, återgäldas af den, som vill dammen för sin lott i vattnet nyttja.

6 §.

Beträffande lydelsen af denna § hafva Kamrarne stannat i följande skiljaktiga beslut:

I Kammaren.

“Ej må i vattendrag så byggas att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk, eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för an-

II Kammaren.

“Ej må i vattendrag så byggas att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för

nan, vara så inrättadt, att genom annan, vara så inrättadt, att genom lucka å dammen eller annan dylik lucka å dammen eller annan dylik anstalt tillräckligt aflopp kan för anstalt tillräckligt aflopp kan för vattnet beredas, när sådant är af vattnet beredas, när sådant är af nöden. nöden.“

Är jord, som kan genom uppdämning sättas under vatten eller deraf skadas, af den beskaffenhet, att den genom uppdämningen deraf skeende skada pröfvas vara ringa mot den nytta, som af uppdämningen vinnes, må dock uppdämning kunna ske mot ersättning motsvarande fulla värdet och hälften derutöfver.“

Utskottet har ansett de olika meningarne lämpligast kunna sammanjemkas på det sätt, att uppdämning skulle, mot ersättning till fulla värdet och hälften derutöfver, kunna ske endast då ett vattenverk pröfvades vara till väsentligt gagn för orten och antingen den jord, hvarå uppdämning skedde, vore af den beskaffenhet, att densamma enligt gällande skiftesstadga vore att anse såsom afrösningsjord — således annan jord än odlingsbara tomtplatser, trädgårdar, duglig åker och äng, samt den skogs- och betesmark, och de kärr, mossar, eller myrar, som till åker eller äng med fördel eller nytta kunna odlas — eller ock den genom uppdämningen å jorden skeende skada blefve synnerligen ringa mot den nytta, som af uppdämningen skulle vinnas.

Utskottet får derföre, i ändamål af sammanjemkning, hemställa,

2) att Kamrarne, med frånträdande hvardera af sitt förut fattade beslut, ville antaga följande lydelse af 6 §:

Ej må i vattendrag så byggas att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för annan, vara så inrättadt, att genom lucka å dammen eller annan dylik anstalt tillräckligt aflopp kan för vattnet beredas, när sådant är af nöden.

Är för vattenverk af nöden att uppdämning sker å jord, som kan deraf taga skada, må dock, der verket pröfvas vara till väsentligt gagn för orten, och skadan finnes vara synnerligen ringa emot värdet af den tillökning i drifkraft, som för vattenverket uppstår, eller jorden enligt de i gällande skiftesstadga fastställda grunder är hänförlig till afrösningsjord, Rätten till uppdämningen lof gifva; och skall för skadan ersättning på en gång gäldas till fulla värdet och hälften derutöfver.

7 och 24 §§.

Ur dessa §§ har Första Kammaren uteslutit hvad der säges om vattenled för fiskens gång, hvadan Kamrarne gifvit dessa tvenne §§ följande olika lydelse:

I Kammaren.

II Kammaren.

7 §.

“Allmän farled må ej genom dambyggnad stängas; ej heller må eljest i eller vid allmän farled byggnad göras eller åtgärd vidtagas, hvarigenom samfärdseln hindras eller leden kan försämras.

I allmän flottled må ej så byggas att flottningen hindras.”

“Allmän farled må ej genom dambyggnad stängas; ej heller må eljest i eller vid allmän farled byggnad göras eller åtgärd vidtagas, hvarigenomsamfärdseln hindras eller leden kan försämras.

I allmän flottled må ej så byggas att flottningen hindras.

Vattenled, som för fiskens gång finnas bör, efter ty derom är särskildt stadgadt, skall ock lemnas från byggnad och stängsel fri.”

24 §.

“Angående allmän farled och flottled vare, utöfver hvad denna förordning derom innehåller, gällande hvad särskildt föreskrifves.

“Angående allmän farled och flottled äfvensom vattenled för fiskens gång vare, utöfver hvad denna förordning derom innehåller, gällande

Om handläggning af frågor hvad särskildt föreskrifves.
 angående väg eller bro öfver vatten- Om handläggning af frågor
 drag är särskildt förordnad. angående väg eller bro öfver vat-
 tendrag är särskildt förordnad.»

Då någon större vikt icke torde ligga derå, att i civillag intagas bestämmelser om den s. k. mindre kungsådran, hvilken, först omnämnd i 1766 års fiskeristadga, ännu kvarstår i gällande fiskeristadga af den 29 Juni 1852, får Utskottet föreslå,

3) att Andra Kammaren ville, med frånträdande af sitt förra beslut beträffande 7 och 24 §§, biträda det beslut, hvori Första Kammaren angående dessa §§ stannat.

Angående den procedur, som skulle komma att föregå byggande af vattenverk, har Första Kammaren, med hufvudsakligt bifall till en vid Utskottets utlåtande fogad reservation, i stället för de af Utskottet föreslagna 10 och 11 §§, antagit en § af nedan intagna lydelse, hvaremot Andra Kammaren bifallit nämnda §§ i den lydelse, Utskottet föreslagit, hvadan Kamrarna i denna fråga stannat i följande skiljaktiga beslut:

I Kammaren.

10 §.

»Vill någon för vattenverk göra ny eller förändra äldre dam, göra anmälan derom hos domaren med uppgift å vattendraget och den fastighet, å hvars grund byggnaden skall göras, samt socken och härad, hvartill fastigheten hör. Domaren begäre hos Konungens Befallningshafvande förordnande förlämplig person att i afseende å företaget bevaka talan, till betryggande af det allmännas rätt, och förfare i öfrigt på sätt i §§ 20 och 21 stad-

II Kammaren.

10 §.

»Menar någon att för hans vattenverk tarfvas att led eller ådra, hvarom ofvan är sagdt, öfverbygges eller eljest genom byggnad förändras till djup eller läge; då skall tillstånd från det allmännas sida till byggnaden sökas hos Konungens Befallningshafvande. Finnes byggnaden kunna så göras att leden eller ådran fortfarande utan väsentlig olägenhet kan för det dermed afsedda allmänna ändamål användas, må det sökta tillståndet beviljas med de

I Kammaren.

gas angående utsättande af syn på stället, kungörelse om tiden för häradsrättens sammanträde samt tillkallande af sakkunnig man för afvägning eller annan undersökning af vattendrag med dess af- och tilllopp, ofvan eller nedan.

Efter det frågan sålunda vunnit nödig utredning med alla tillhörande omständigheter, bestämme Rätten, om och under hvilka villkor byggnaden må inrättas, så att annan i sin rätt deraf ej må förnärmas, huruvida och till hvad storlek damlucka bör anbringas, vid hvilka tider den skall hållas öppen, och huru vattenmärke till utvisande af lofliga vattenhöjden bör på vattenverksegarens bekostnad inhuggas i berg, jordfast sten eller annat fast föremål, med hvad öfrigt må finnas nödigt föreskrifva.»

II Kammaren.

vilkor, som efter omständigheterna i hvarje fall anses erforderliga till betryggande af det allmännas rätt.

Af sådant tillstånd vare den, som anser sig genom byggnaden förnärmad i sin enskilda rätt, ej hindrad att sin talan derutinnan lagligen anhängiggöra.»

11 §.

»Vill den, som ämnar bygga vattenverk, bereda sig trygghet att byggnaden ej må framdeles af annan klandras såsom vållande olaga dämning eller annat intrång i enskild rätt; stånde honom fritt sin talan på förhand instämma; och vare å den talan pröfvadt huru byggnaden må inrättas så att andre parten i sin rätt ej förnärmas.

Äskar den, som vattenverk eger eller bygga vill, eller någon, som genom dämning eller eljest kan af sådant verk men lida, att lofliga vattenhöjden med vattenmärke betecknas eller viss tid bestämmas, då damlucka skall hållas öppen, eller ock andra särskilda föreskrifter angående vattnets framläppande gifvas; ege dertill vitsord. Sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning.

Vattenmärke skall på vattenverksegarens bekostnad i berg, jordfast sten eller annat fast föremål sättas.»

Då Utskottet finner de stridiga meningarne lämpligen och till trygghet ej mindre för jordegare än för vattenverksegare kunna så sammanjemkas, att å ena sidan vattenverksbyggaren må genom domare-syn, utan föregången särskild instämning, men offentliggjord på hit-tills öfligt sätt medelst kungörelse, kunna skaffa sig säkerhet mot ver-kets utrifning eller förändring i följd af framtida klander, men, å den andra, hvarje skadelidande jordegare må, äfven efter sådan syn, hafva sin rätt förvarad att för uppkommen skada kunna påyrka och erhålla ersättning, får Utskottet, som för detta sammanjemkningsför-slags antaglighet anser nödigt att båda paragrafernas lydelse varder af Första Kammaren på en gång antagen, föreslå,

4) att Första Kammaren måtte, med frånträdande af sitt förra beslut, antaga

10 § i den af Utskottet förut föreslagna och af Andra Kammaren godkända lydelse;

samt följande lydelse af 11 §:

Vill den, som ämnar bygga vattenverk, bereda sig trygghet att byggnaden ej må framdeles af annan klandras såsom vållande olaga dämning eller annat intrång i enskild rätt; stånde honom fritt sin talan på förhand instämma; och vare å den talan pröfvadt huru byggnaden må inrättas så att andre parten i sin rätt ej förnärmas.

Vill han endast vinna trygghet mot vattenverkets ändring eller utrifning, göra då anmälan hos Domaren om den tillämnade byggnaden med upp-gift å vattendraget och den fastighet, å hvars grund densamma skall anläggas, samt, der fastigheten är å landet belägen, jemväl å socken och härad, hvartill den hör. I enlighet med de i 20 och 21 §§ meddelade bestämmelser angående syn å stället och förrättnin-gens kungörande utsätte i stad Rätten och å landet domaren sådan syn. Efter det frågan vunnit nödig utredning, pröfve Rätten, om och under hvilka vil-kor byggnaden uppföras må. Finner någon seder-mera, att han genom byggnaden lider skada, ege endast rätt att ersättning därför yrka.

Äskar den, som vattenverk eger eller bygga vill, eller någon, som genom dämning eller eljest kan af sådant verk men lida, att lofliga vattenhöjden med vattenmärke betecknas eller viss tid bestämmes, då damlucka skall hållas öppen, eller ock andra särskilda föreskrifter angående vattnets framsläppande gifvas; ege dertill vitsord. Sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning.

Vattenmärke skall på vattenverksegarens bekostnad i berg, jordfast sten eller annat fast föremål sättas.

5) att Andra Kammaren ville, med frånträdande af sitt förra beslut, antaga 11 § uti den här ofvan i punkt 4 föreslagna lydelse.

Skulle hvad Utskottet ofvan i punkt 4 föreslagit, vinna Första Kammarens bifall, får Utskottet, för sådant fall, hemställa,

6) att Första Kammaren måtte finna sitt vid bifallet till den af Utskottet föreslagna och af Andra Kammaren godkända 20 § gjorda förbehåll om iakttagande af den rättelse i afseende å den i paragrafen förekommande hänvisning, som påkallades af Kammarens öfver 10 och 11 §§ fattade beslut, hafva förfallit.

§ 12.

Beträffande denna § har Utskottet, med anledning af gjorda anmärkningar mot paragrafens af Utskottet i förra utlåtandet föreslagna lydelse:

»Har vattenmärke blifvit satt, åligge verkets egare att i allt hvad på hans åtgärd ankommer så förfara att vattnet ej må stiga öfver märket.

Finnes ej sådant märke, skall ändock damlucka hållas öppen, när sådant till förekommande af skada tarvas. Är för damluckas öppnande viss tid i laga ordning bestämd eller eljest särskild föreskrift om vattnets framsläppande gifven, lände det till efterrättelse.»

ansett denna, från båda Kamrarne återremitterade § böra erhålla en förändrad redaktion, och hemställer,

7) att 12 § måtte erhålla denna lydelse:

Damlucka skall hållas öppen, när sådant tarfvas till förekommande af skada för dem, som ofvan eller nedan ega jord, vattenverk eller annan egendom.

Är för damluckas öppnande viss tid i laga ordning bestämd, eller eljest särskild föreskrift om vattnets framsläppande gifven, lände det till efterrättelse.

Har vattenmärke blifvit satt, åligge verkets egare att i hvad på hans åtgärd ankommer så förfara, att vattnet ej må stiga öfver märket.

26 §.

af följande lydelse:

»Genom denna förordning göres ej rubbning i den rätt och frihet, som bergverk så ock skattlagda qvarnar och fiskeverk förunnad är, ej heller i annan *laglig* rättighet att vattendrag stänga eller uppdämma eller i öfrigt öfver vattnet förfoga annorledes än med ofvan gifna stadganden öfverensstämmer.»

har af båda Kamrarne blifvit återremitterad; och får Utskottet, med anledning af de gjorda anmärkningarne, hemställa,

8) att 26 § måtte erhålla följande lydelse:

Genom denna förordning göres ej rubbning i den rätt och frihet, som bergverk, qvarnar och fiskeverk förunnad är, ej heller i annan rättighet att vattendrag stänga eller uppdämma eller i öfrigt öfver vattnet förfoga.

Då rubriken och ingressen till förevarande förslag till förordning blifvit af Andra Kammaren godkända, men af Första Kammaren återförvisade, får Utskottet anhålla,

9) att Första Kammaren ville fatta beslut beträffande rubriken och ingressen till förslaget till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

Förordningen om allmän flottled.

2 §.

“I vattendrag, der flottning allmänneligen idkas eller tillåten är vid den tid, då denna förordning träder i kraft, skall allmän flottled jemväl framgent bibehållas på sätt med hittills gällande lag eller särskilda föreskrifter öfverensstämmer. *Erfordras nya eller förändrade bestämmelser, ege Konungens Befallningshafvande att, utan hinder af äldre beslut i ämnet, sådana meddela.*“

Med anledning af återremissen från båda Kamrarne af denna §, hemställer Utskottet,

10) att 2 § måtte antagas i följande lydelse:

I vattendrag, der vid den tid, då denna förordning träder i kraft, flottning på grund af hittills gällande lag eller särskilda föreskrifter allmänneligen idkas eller tillåten är, skall allmän flottled jemväl framgent bibehållas.

6 §

hafva Kamrarne antagit i följande olika lydelse:

I Kammaren.

“För skada, som genom anläggning eller åtgärd för flottleden eller genom strändernas beträdande eller eljest i följd af flottningen vållas, njute den, som skadan lider, ersättning till högsta skäligen belopp, hvartill den skattas må.”

II Kammaren.

“För skada *och kostnad*, som genom anläggning eller åtgärd för flottleden eller genom strändernas beträdande eller eljest i följd af flottningen vållas, *skall gäldas* ersättning till högsta skäligen belopp, hvartill *skadan och kostnaden* skattas må.”

I sammanjemkningsändamål föreslår Utskottet,

11) att Kamrarne, med frånträdande hvar af sitt förut fattade beslut, ville antaga följande lydelse af 6 §:

För skada och kostnad, som genom anläggning eller åtgärd för flottleden eller genom strändernas beträdande eller eljest i följd af flottningen vållas, skall gäldas ersättning, för skada med högsta belopp, hvartill den skäligen skattas må, samt för kostnad med det belopp, hvartill den uppgår.

8 §

är af Kamrarne antagen i följande olika lydelse:

I Kammaren.

“Fordrar någon i andra fall, än de i 7 § nämnda, ersättning för skada; varde frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje; tredskas den, emot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman eller kunna de utsedde ej om valet af den tredje sig förena, ege Konungens Befallningshafvande eller Rätten i stad och domaren å landet eller utmätningssmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna. Varder till ersättning dömdt, skall den ersättningsskyldige ock förpligtas att gälda *kostnaden så väl för sjelfva syneförrättningen som ock för de åtgärder, den skadelidande haft nödigt vidtaga för att sin talan styrka och utföra*; sättes ej ersättningen högre än han före synen bjudit, stånde hvar sine kostnader och gälde hvardera halfva synekostnaden.

Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera par-

II Kammaren.

“Fordrar någon i andra fall, än de i 7 § nämnda, ersättning för skada *och kostnad*; varde, *der han det äskar*, frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje; tredskas den, emot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman eller kunna de utsedde ej om valet af den tredje sig förena, ege Konungens Befallningshafvande eller Rätten i stad och domaren å landet eller utmätningssmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna. Varder till ersättning dömdt, skall den ersättningsskyldige ock förpligtas att gälda *kostnaden för syneförrättningen samt motpartens utgifter å saken*; sättes ersättningen ej högre än *den ersättningsskyldige* före synen bjudit, stånde hvar sina kostnader och gälde hvardera halfva synekostnaden.

Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verk-

ten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar; den af parterne, som med beslutet ej nöjes, dock ej förment att tvisten under Rättens pröfning draga, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställdes.

I skiljemännens beslut skall tydlig hänvisning lemnas om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under Rättens pröfning.

I mål, hvarom nu är sagdt, svare den, emot hvilken talan föres, vid Rätten i den ort, der skadan skett eller är att förvänta.“

ställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar; den af parterne, som med beslutet ej nöjes, dock ej förment att tvisten under Rättens pröfning draga, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställdes.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stände det honom öppet.

I mål, hvarom nu är sagdt, svare den, emot hvilken talan föres, vid Rätten i den ort, der skadan skett eller är att förvänta.“

Hvad angår denna §, har Utskottet funnit densammas lydelse böra antagas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den, som Andra Kammaren godkänt, dock med införande, på sätt Första Kammarens beslut innehåller, af bestämmelse, att i skiljemännens beslut tydlig hänvisning skall lemnas om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under Rättens pröfning.

I ändamål af sammanjemkning föreslår Utskottet följaktligen,

12) att Kamrarne, med frånträdande hvar af sitt förra beslut, måtte godkänna följande lydelse af 8 §:

Fordrar någon i andra fall, än de i 7 § nämnda, ersättning för skada och kostnad; varde, der han det äskar, frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje; tredskas den, emot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman eller kunna de utsedde ej om valet af den tredje sig förena, ege Konungens Befallningshafvande eller Rätten i stad och domaren å landet eller utmätningsmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna. Var der till ersättning dömdt, skall den ersättningsskyldige ock förpligtas att gälda kostnaden för syneför-

rättningen samt motpartens utgifter å saken; sättes ersättningen ej högre än den ersättningsskyldige föresynen bjudit, stånde hvar sina kostnader och gälda hvardera halfva synekostnaden.

Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar; den af parterne, som med beslutet ej nöjes, dock ej förment att tvisten under Rättens pröfning draga, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställes. I skiljemännens beslut skall tydlig hänvisning lemnas om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under Rättens pröfning.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

I mål, hvarom nu är sagdt, svare den, emot hvilken talan föres, vid Rätten i den ort, der skadan skett eller är att förvänta.

10 §

är af båda Kamrarne till Utskottet återvisad; men har Utskottet icke funnit skäl att med anledning af de i Kamrarne om denna paragraf hållna öfverläggningar ändra sitt beträffande paragrafen förut framlagda förslag, utan hemställer,

13) att 10 § måtte godkännas i den af Utskottet förut föreslagna lydelse:

Låta två eller flere flottgods framflyta i allmän flottled och sker derigenom skada, som ej blifvit på förhand uppskattad och ersatt; då skola de, hvilka under året deltagit i flottningen å det ställe, der skadan timat, en för alla och alla för en ansvara för ersättningens gäldande till den, som skadan lidit. Lag samma vare om annan sådan skada, som genom strändernas beträdande eller eljest i följd af flottningen vållas. Gitter någon visa att hans flottgods framgått på sådant sätt eller å sådan tid att det ej kunnat till skadan medverka eller har någon på grund

af ansvarighet, hvarom nu är sagdt, guldit mer än hvad på honom efter hans andel i flottgodset belöper, och är han icke till skadan särskildt vållande, söke hos de andre flottande sitt åter efter befogenhet.

Hvad i denna § är stadgadt må ej tillämpas, der enligt särskild bestämmelse af vederbörande myndighet någon utöfvar uteslutande rätt att ombesörja flottningen mot afgift af flottgodsets egare.

Förordningen om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka

har af Kamrarne gifvits följande olika lydelse:

I Kammaren.

“Med upphäfvande af Förordningen den 21 December 1857 angående ändring af 20 kap. 6 § Byggningabalken i fråga om straffbestämmelsen för underlåtenhet att i föreskrifven tid öppna damlucka stadgas, som följer:

Håller någon damlucka olofligen stängd, då vattnet stiger öfver fastställt märke, eller bryter någon mot andra om hushållningen med eller framsläppandet af vattengifna föreskrifter, och varder skada derigenom vållad, böte minst tio, högst femhundra kronor.

Öfverträdelse, hvarom nu är sagdt, må ej, der den endast förnärmar enskild persons rätt, åtalas af annan än målsegande.

Böter, som ådömas efter denna förordning, skola tillfalla kronan och vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen.“

II Kammaren.

“Med upphäfvande af Förordningen den 21 December 1857 angående ändring af 20 kap. 6 § Byggningabalken i fråga om straffbestämmelsen för underlåtenhet att i föreskrifven tid öppna damlucka stadgas, som följer:

Håller någon olofligen damlucka, för hvars uppdragande viss tid iakttagas bör, stängd under tid då den skall öppen lemnas; böte minst tio, högst femhundra kronor. Lag samma vare, der någon olofligen håller damlucka stängd, då vattnet stiger öfver fastställt märke.

Öfverträdelse, hvarom nu är sagdt, må ej, der den endast förnärmar enskild persons rätt, åtalas af annan än målsegande.

Böter, som ådömas efter denna förordning, skola tillfalla kronan och vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen.“

Med anledning af ofvan upptagna skiljaktiga beslut får Utskottet, som ansett skilnad i bötespåföljden kunna bestämmas för de tvenne olika fall, att ingen skada sker, eller att skada annan tillskyndas, i sammanjemkningsändamål hemställa,

14) att Kamrarne, med frånträdande, hvar af sitt förra beslut, ville antaga förordningen om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka i följande lydelse:

Med upphäfvande af Förordningen den 21 December 1857 angående ändring af 20 kap. 6 § Byggningsbalken i fråga om straffbestämmelsen för underlåtenhet att i föreskrifven tid öppna damlucka stadgas, som följer:

Håller någon olofligen damlucka, för hvars uppdragande viss tid iakttagas bör, stängd under tid då den skall öppen lemnas; böte, om ingen skada sker, minst tio högst tjugo kronor, men om skada inträffar, minst tjugo högst femhundra kronor. Lag samma vare, der någon olofligen håller damlucka stängd, då vattnet stiger öfver fastställt märke.

Öfverträdelse, hvarom nu är sagdt, må ej, der den endast förnärmar enskild persons rätt, åtalas af annan än målsegande.

Böter, som ådömas efter denna förordning, skola tillfalla kronan och vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Slutligen får Utskottet yttra sig i fråga om bestämmande af tid för förordningarnes trädande i kraft. Samtlige de af Kongl. Maj:t afgifna förslag innehålla, att detta skulle ske med den 1 Januari 1881, dock, beträffande förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, med det tillägg, att hittills gällande lagbud om damluckas öppenhållande skulle framgent intill den 1 Januari 1886, sålunda under fem år efter förordningens trädande i kraft, ega tillämplighet i så måtto, att den deri föreskrifna tid, då damlucka bör vara öppen, skulle iakttagas, så framt ej i laga ordning annan viss tid därför blefve bestämd eller vattenmärke sattes eller ock andra särskilda föreskrifter angående vattnets framsläppande meddelades.

Emellertid torde förhållandena med afseende å tidpunkten för förordningarnes trädande i kraft nu vara förändrade. Skulle nemligen

Riksdagen nu antaga förordningar uti ifrågavarande ämnen, så torde Riksdagens underdåniga skrifvelse härom icke kunna till Kongl. Maj:t inkomma förr än närmare medlet af Maj månad. Öfver Riksdagens förslag måste sedermera yttrande inhemtas från Högsta Domstolen. Hvad förordningarne om allmän flottled och allmän farled angår, måste samtligt med desamma utfärdas andra dermed sammanhang egande administrativa författningar, såsom flottningsstadga, m. m., dertill förslag väl, efter hvad de till Riksdagen öfverlemnade handlingar utvisa, äro upprättade, men öfver hvilka vederbörande embetsmyndigheters yttrande ännu icke ens äro infordrade.

Det har synts Utskottet föga sannolikt, att detta skulle kunna medhinnas till den 1 Januari 1881; hvadan Utskottet finner sig föranlåtet att, med begagnande af den af Kamrarne Utskottet öppen lemnade rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de delar af Utlåtandet N:o 12, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af återförvisningen kunde föranledas, hemställa,

15) att bestämmandet af tidpunkten för förordningarnes trädande i kraft må öfverlemnas till Kongl. Maj:t samt tillämpligheten i vissa fall af hittills gällande lagbud om viss tid för damluckas öppenhållande bestämmas till fem år efter nämnda tidpunkt.

Med anledning af Kamrarnes beslut angående Utskottets å sidan 25 i Utlåtandet N:o 12 gjorda hemställan vill Utskottet afgifva yttrande, sedan Kamrarne fattat beslut öfver hvad Utskottet här ofvan föreslagit; hvilket Utskottet härigenom får

16) för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 3 Maj 1880.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Reservationer:

Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

vid 6 §:

af Herr *Grefve Mörner*;

af Herr *Lindgren*, hvilken yttrade: »Vid § 6 anmärkes, att senare momentet innefattar ett på det hela taget nytt förslag af Utskottet, det ingendera Kammaren, i det skick det nu blifvit framställt, förut pröfvat och godkänt, hvadan man svårligen lär kunna säga, att en sammanjemkning af Kamrarnes olika beslut här egt rum. Paragrafen borde därför anses hafva förfallit.»

vid 10 och 11 §§:

af Herr *Abergsson*, hvilken ansett, att Kamrarnes beslut i afseende å nämnda §§ bort sammanjemkas sålunda,

1:o att Första Kammaren anmodades antaga 10 § i enlighet med den af Andra Kammaren redan godkända lydelse;

2:o att till båda Kamrarnes antagande framlades följande förslag till lydelse af 11 §:

»Vill den, som ämnar bygga vattenverk, bereda sig trygghet att byggnaden ej må framdeles af annan klandras såsom vållande olaga dämning eller annat intrång i enskild rätt; stånde honom fritt sin talan på förhand instämma; och vare å den talan pröfvadt huru byggnaden må inrättas så att andre parten i sin rätt ej förnärmäs.

Har kungörelse om målets företagande skett i kyrkan och saken blifvit efter syn på stället samt med biträde af sakkunnig man handlagd på sätt i 20 och 21 §§ sägs, må, sedan dom fallit, ej på grund af förment skada å annans egendom yrkande om vattenverkets rifvande eller förändring framställas vare sig af parterne och deras rättsinnehafvare eller af andre rättsegare; vederbörande dock öppet att, der skada genom vattenverket vållas, om ersättning därför väcka talan, som ej redan varit föremål för domstolens pröfning.

Åskar den, som vattenverk eger eller bygga vill, eller någon,

som genom dämning eller eljest kan af sådant verk men lida, att lofliga vattenhöjden med vattenmärke betecknas eller viss tid bestämmes, då damlucka skall hållas öppen, eller ock andra särskilda föreskrifter angående vattnets framsläppande gifvas; ege dertill vitsord. Sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning.

Vattenmärke skall på vattenverksegarens bekostnad i berg, jordfast sten eller annat fast föremål sättas.»

vid 11 §:

af Herr *Grefve Mörner*;

af Herr *Lindgren*, hvilken yttrade: »Ännu mindre än i fråga om 6 § lärer Utskottets sammanjemkningsförsök beträffande 11 § kunna antagas för godt, då Första Kammarens beslut i alla dess hufvudsakliga delar blifvit lemnadt å sido, hvarför, enligt mitt förmenande, äfven härutinnan Kamrarnes olika beslut, såsom ej möjliga att sammanjemka, borde hafva förklarats förfallna.»

Förordningen om allmän flottled.

vid 10 §:

af Herrar *Grefve Mörner*, *Asplund* och *H. A. Widmark*;

Förordningen om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka:

af Herr *Grefve Mörner*.
